

1.10.2012.

Dnro 836/002/2012

Tiedekunnat
Erillislaitokset
Turun yliopiston ylioppilaskunta

Suositus vammaisia opiskelijoita ja erilaisia oppijoita koskevista erityisjärjestelyistä

Yleistä

Vammaisia opiskelijoita ja erilaisia oppijoita koskevien erityisjärjestelyjen tavoitteena on vähentää vammasta, pitkäaikaissairaudesta tai oppimisen vaikeudesta aiheutuvaa haittaa ja siten edistää yhdenvertaisuuden toteutumista vammaisten henkilöiden ja erilaisten oppijoiden koulutukseen pääsemiseksi ja siinä selviämiseksi. (Yhdenvertaisuuslaki 5 §)

Opetukseen ja opiskeluun liittyviä järjestelyjä suunniteltaessa ja toteutettaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota opetuksen ja opiskelun yleiseen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen esimerkiksi tilojen ja muiden opetusjärjestelyjen osalta. Yleinen saavutettavuus ei välttämättä vähennä erityisjärjestelyjen tarvetta, mutta se tukee eri tavoin vammaisten henkilöiden ja erilaisten oppijoiden tasa-vertaista osallistumista yliopistoyhteisöön.

Opiskelijan tai koulutukseen pyrkijän vamma tai pitkäaikaissairaus voi olla luonteeltaan fyysinen tai psyykinen, esimerkiksi liikunta-, aisti- tai kognitiivinen vamma. Erilaisella oppijalla voi olla lukemiseen, kirjoittamiseen tai muuhun oppimiseen liittyvä vaikeus. Opiskelijalla tai opiskelemaan aikovalla voi olla myös useampia vammoja tai pitkäaikaissairauksia, jotka vaikuttavat koulutukseen pääsemiseen ja opiskelusta selviytymiseen.

Erityisjärjestelyjä voidaan toteuttaa myös silloin, kun vamman aiheuttama haitta on lyhytaikainen, esimerkiksi onnettomuuden seurauksena.

Erityisjärjestelyihin liittyvää neuvontaa antavat esteettömyyssuunnittelija ja tiedekuntien opintopäälliköt.

Erityisjärjestelyt

Erityisjärjestelyjen sisältö ja toteutus määrittyy opiskelijan tarpeiden ja tilanteiden luonteen mukaan. Ensimmäistä kertaa erityisjärjestelyjä toteutettaessa hakijan tai opiskelijan on esitettävä lääkärintodistus tai muun asiantuntijan antama selvitys erityisjärjestelyjen tarpeesta. Todistuksesta tai selvityksestä tulee ilmetä vamman, sairauden tai oppimisvaikeuden aiheuttama haitta riittävässä laajuudessa.

Erityisjärjestelyt voivat koskea valinta- tai soveltuvuuskoetta, tentti- tai muita opetustilanteita. Muihin opetustilanteisiin kuuluvat opetuksen lisäksi opiskeluun liittyvä ohjaus ja siihen kuuluvat palvelut. Mainituissa tilanteissa järjestelyt voivat liittyä esimerkiksi seuraaviin seikkoihin:



1.10.2012.

Dnro 836/002/2012

- koe- ja opetustilanteiden järjestelyihin (mahdollisuus lisäaikaan, lisävalaistukseen, muihin tilajärjestelyihin tai mahdollisuus suorittaa opintoja, jollain muulla, erikseen sovittavalla, vaihtoehtoisella tavalla)
- apuvälineisiin (esim. mahdollisuus käyttää kirjoitusvälineenä tietokonetta tai muuta apuvälinettä kuten pistenäyttöä tai induktiota)
- materiaaleihin (esim. mahdollisuus saada koekysymykset pistekirjoituksena tai tavallista suuremmalla fonttikoolla)
- palveluihin (esim. mahdollisuus käyttää tulkkia tai henkilökohtaista avustajaa).

Erityisjärjestelyjä tarvitsevalla opiskelijalla on yhdenvertainen oikeus valvontaan valintakoe- ja tenttitilanteissa. Mikäli opiskelija joutuu käyttämään valintakokeessa tai tentissä omaa apuvälinettään, esimerkiksi tietokonetta, yliopistolla on oikeus tarkistaa laitteen tiedostot ja ohjelmat ennen valintakokeen tai tentin alkua.

Opiskelijalla/hakijalla on velvollisuus ilmoittaa muutoksista olosuhteissa, jotka ovat erityisjärjestelyjen perusteena.

Erityisjärjestelyt valintakokeessa

Jos hakija tarvitsee erityisjärjestelyjä valintakokeessa, hänen tulee toimittaa erityisjärjestelyjä koskeva kirjallinen hakemus esteettömyyssuunnittelijalle ohjauksen ja koulutuksen tukipalveluihin ko. tiedekunnan hakuajan päättymiseen mennessä. Hakemukseen on liitettävä lääkärintodistus tai muun asiantuntijan antama selvitys vamman tai sairauden laadusta. Hakemuksen ja liitteet voi toimittaa myös sähköisessä muodossa, esimerkiksi skannattuna. Sähköisessä muodossa hakemuksia ja liitteitä lähetettäessä on huomioitava, että arkaluontoisten, terveydentilaa koskevien tietojen lähettämiseen sisältyy tietosuojariski. Vastuu riskin ottamisesta on viestin lähettäjällä.

Hakijalle ilmoitetaan kirjallisesti (myös sähköposti-ilmoitus käy, mutta sitä tulee tietosuojariskin vuoksi mahdollisuuksien mukaan välttää) hänelle myönnettyistä erityisjärjestelyistä hyvissä ajoin ennen valintakoetta. Tätä menettelyä ei kuitenkaan sovelleta luokan- ja lastentarhanopettajakoulutuksen opiskelijavalinnassa, jossa erityisjärjestelyistä sovitaan suoraan kasvatustieteiden tiedekunnan kanssa.

Lisäaikaa myönnetään pääsääntöisesti 1–2 tuntia valintakoetta kohden. Lisäajan pituutta määriteltäessä hakijan tai opiskelijan yksilölliset tarpeet ja oppiainneiden väliset erot otetaan huomioon.

Näkövammaiset hakijat voivat tilata Näkövammaisten kirjasto Celian (<http://www.celia.fi>) kautta valintakoe kirjoista elektronisia, piste- ja ääniversioita.

Valintakoe kirjojen saatavuudessa on tiedekunta kohtaisia, valintaprosesseista johtuvia eroja. Hakijaa pyydetään olemaan esteettömyyssuunnittelijaan tai tiedekunnan opintopäällikköön yhteydessä tilanteen varmistamiseksi jo hyvissä ajoin ennen yhteisvalinnan alkua. Valintakoe kirjoja ovat saatavissa Celian kautta mahdollisuuksien mukaan aikaisintaan samaan aikaan kuin painetut versiot.

Valintakokeen erityisjärjestelyjä koskevia asiakirjoja säilytetään vuoden ajan valintakoe päivystä. Tänä aikana suositus opetustilanteiden erityisjärjestelyistä voidaan tehdä ilman erillistä hakemusta. Valintakokeissa erityisjärjestelyjä käyt-



1.10.2012.

Dnro 836/002/2012

täneiden on kuitenkin ilmoitettava tentti- ja muita opetustilanteita koskevista erityisjärjestelyjen tarpeistaan esteettömyyssuunnittelijalle, joka tekee erityisjärjestelyistä suosituksen tiedekunnalle. Tentti- ja muissa opetustilanteissa opiskelijan on sovittava erityisjärjestelyjen käytännön toteuttamisesta vastaavan opettajan kanssa viimeistään tentti-ilmoittautumisen yhteydessä tai opintojakson/kurssin alkaessa. Opiskelijan halutessa voidaan opetusjärjestelyistä järjestää tarvittaessa myös yhteisneuvottelu, jossa voivat olla mukana opiskelija, opettaja/opettajia, opinto-ohjaaja ja esteettömyyssuunnittelija.

Erityisjärjestelyt tenteissä ja muissa opetustilanteissa

Tenttien ja muiden opetustilanteiden esteettömyyttä ja saavutettavuutta pyritään parantamaan siten, että ne toteutuvat mahdollisimman hyvin erilaisissa opetustilanteissa.

Opetukseen kuuluvat olennaisena osana myös opintojen ohjaus ja siihen liittyvät palvelut, joihin eri tavoin vammaisilla opiskelijoilla ja erilaisilla oppijoilla tulee olla yhtäläinen oikeus muiden opiskelijoiden kanssa.

Tenteissä ja muissa opetustilanteissa ovat käytössä pääsääntöisesti samat erityisjärjestelyt kuin valintakokeissakin. Tenttien ja muiden opetustilanteiden erityisjärjestelyjä koskeva vapaamuotoinen hakemus toimitetaan esteettömyyssuunnittelijalle ohjauksen ja koulutuksen tukipalveluihin hyvissä ajoin ennen tenttiä tai muuta opetustilannetta, jota hakemus koskee.

Kaikissa opetustilanteissa pyritään huomioimaan eri tavoin vammaisten opiskelijoiden ja erilaisten oppijoiden tarpeet myös tiedottamisen ja opetusmateriaalin saavutettavuuden osalta.

Opetukseen liittyvän tiedotuksen, esimerkiksi tenttitulosten, tulisi olla muodoltaan myös näkövammaisten opiskelijoiden ja erilaisten oppijoiden saavutettavissa olevaa, esimerkiksi sähköisessä muodossa tai isona tekstinä. Tiedotuksen ajantasaisuus, esimerkiksi aikataulumuutoksista informointi, on tärkeää erityisesti niille opiskelijoille, joiden opiskelu edellyttää esimerkiksi tulkki- tai kuljetuspalvelujen käyttöä.

Opetusmateriaalin saatavuudessa pyritään huomioimaan vammasta, pitkäaikaisairaudesta tai oppimisvaikeudesta aiheutuvat hankaluudet esimerkiksi muistiinpanojen kirjoittamisessa ja ryhmätyötilanteissa.

Suositus tenttien ja muiden opetustilanteiden erityisjärjestelyistä voi olla voimassa kerrallaan enintään viisi vuotta. Jos erityisjärjestelyjen tarve jatkuu pidempään, opiskelijan tulee olla yhteydessä esteettömyyssuunnittelijaan suosituksen päivittämiseksi.

Erityisjärjestelyjen toteutus ja seuranta

Erityisjärjestelyt toteutetaan tiiviissä yhteistyössä tiedekuntien, muiden opetusta antavien yksiköiden ja esteettömyyssuunnittelijan kesken. Jos hakija tai opiskelija tarvitsee erityisjärjestelyjä, hänen tulee toimittaa erityisjärjestelyjä koskeva kirjallinen hakemus esteettömyyssuunnittelijalle ohjauksen ja koulutuksen tukipalveluihin.



1.10.2012.

Dnro 836/002/2012

Esteettömyyssuunnittelija tekee nopeassa aikataulussa suosituksen myönnettävistä erityisjärjestelyistä, minkä jälkeen tiedekunta tai muu opetusta antava yksikkö tekee asiasta päätöksen ja huolehtii järjestelyiden toteutuksesta. Kieli-keskuksen tai muiden erillisten laitosten ei kuitenkaan tarvitse omalta osaltaan tehdä erillistä päätöstä, jos opiskelijan tiedekunta on jo päättänyt erityisjärjestelyistä. Jos päätös poikkeaa esteettömyyssuunnittelijan suosituksesta, siitä tulee ilmoittaa esteettömyyssuunnittelijalle.

Esteettömyyssuunnittelija seuraa erityisjärjestelyjen toteutumista ja raportoi siitä vuosittain toimintakertomuksessaan.

Rehtori

Kalervo Väänänen

Esteettömyyssuunnittelija

Paula Pietilä